

zij waren me alle zonder uitzondering te „*joli*” om waar, te uitsluitend à *fleur de peau*, om menschelike dokumenten te wezen. Ik wil niet eens beweren, — zooals men 't wel meer deed —, dat vele van die op waaiers en tamboerijns geschilderde dingetjes doen denken aan Spasche doosjes en juweelkistjes; ernstige kunst was 't niet; en dan — onwillekeurig riepen mij die altijd en altijd terugkeerende gelederen van juffertjes en nog eens juffertjes Hugo's verzen in 't geheugen:

Ta géorgique n'est pas drôle!
Sous prétexte qu'on est miroir
Nous faire le matin un saule
Pour nous le refaire le soir;
C'est classique, cela m'assomme!
Je préférerais qu'on se tût....

Neen, dit laatste vers is er te veel! Immers, de tijd van al die Eva's en onder- en neven- en boven-Eva's groot en klein, was ook de tijd, waarin eenige schilderijen ontstonden van zeer groot artistiek belang; ik noem *De Brief* of *In 't Bois de Boulogne* en *Zomeravond*.

Ik weet niet, wie of er in de jaren 1875—1887 gelast waren met het aankopen van schilderijen voor onze Belgische muzea. Wat ik des te beter weet is, dat die heeren de overgeeflike fout hebben begaan, onze openbare verzamelingen noch met 's *Volks Dank*, noch met *Karel V*, noch met een van de beide laatst genoemde stukken te verrijken.

En toch sprak de Vlaamsche schilderkunst — als „kunnen” — uiterst zelden een hooger woord in deze eeuw dan hier in deze twee wonderheerlike stukken gesproken was.

Ook deze beide zag ik enkel in 1880: ik heb ze echter nog trouw met al de pracht van hun koloriet in het geheugen.

Ik herinner me nog — hoe ik, ondanks mijn onbewimpelde bewondering voor deze tafereelen —, daarin in 1880 veel meer 't werk van een Franschman dan van een Vlaming erkende. *) Ik neem *dit* oordeel heden zonder aarzelen terug! Het was een onbezonnen, onbekookt jongensoordeel. Als stuk schilderwerk, altans, waren *De Brief* en *Zomeravond* even door en door Vlaamsch als *Maarlant* of 's *Volks Dank*. In hun geacheveerdheid, een bijna over-dreven geacheveerdheid, bleven deze twee meesterstukken volkomen vrij van alle miezerachtig gepeuter, alle kleingeestig gelijk; in 't opschik van de beide dametjes, die, deze, als amazone, in aristokratisch zwart, de andere in wit en roze zomertoilet, alle aandacht op zich vestigden, was elk plooitje en strikje, elk krulletje en prulletje bijna angstvallig weergegeven; en toch bleef alles breed, los, *groot* bijna. Maar vooral het landschap was wonderbaar. In *Zomeravond* schenen weide en woud, in de wondere pracht van het heerlijkst smaragdgroen, als te baden in een bad van zonnegouden licht.

*) *De Tijdspiegel* 1881, den Haag, mijn opstel: *De Vl. Schilderschool sedert 1830*.